

Problemü koordinacii i kooperacii rabotü bibliotek razlicsnüh vedomsztv na szovremennom étape (Centralizacija bibliotecsnoj szeti) – szbornik neucsnüh trudov. Moszkva, GBL, 1980. 141, 3 p.

A különféle hatóságokhoz tartozó könyvtárak munkájának koordinációs és kooperációs problémái (A könyvtárhálózat centralizációja)

A könyvtári munka területén az ideológiai-nevelő munka elméleti, módszertani, szervezeti és anyagi-technikai bázisának erősítése a különféle hálózatokhoz és fenntartókhoz tartozó könyvtárak munkájának intenzív

koordinációjával és kooperációjával valósítható meg. Ami e téren éppen ezért fokozott figyelmet érdemel, az az *ágazatközi együttműködés* alapjainak elméleti tisztázása és a gyakorlatban való kipróbálása. Ez adta az aktualitását a Moszkvában 1979 májusában megtartott első össz-szövetségi ágazatközi tudományos-módszertani konferenciának is.

Köztudott, hogy az 1974-ben közzétett párthatározat – a könyvtárak szerepének növeléséről a dolgozók kommunista nevelésében és a tudományos-műszaki haladásban – nyomán országszerte nagyszabású változások kezdődtek a könyvtárak életében és munkájában. (A kezdeti elhatározásokról és a centralizáció során nyert tapasztalatokról a magyar olvasók folyamatosan tájékozódhattak a szaksajtó és a különféle szakmai kiadványok révén.) A szovjet könyvtárügyet a jelenlegi időszakban a különféle hatóságok könyvtárainak a centralizáció elvei alapján való fejlesztése, a könyvtári-bibliográfiai rendszerek és az információs szolgáltatások fejlődése, a könyvtárak hatókörének szélesedése, a propaganda színvonalának javulása, a tudomány és a technika eredményeinek gyorsabb elérése, a tudományos-technikai információ operatív biztosításának növekedése jellemzi.

Ma már ágazatközi erővel dolgozzák ki az ország könyvtárügyének fejlesztési, főként a távlati fejlesztési programjait, a komplex szabványosítás, a közművelődési könyvtári hálózat területi elhelyezkedési elveit, a tudományos-kutató és a tudományos-módszertani munka összevont, egységes terveit. Az elkövetkező években pedig elsősorban a különféle hatóságokhoz tartozó könyvtárak munkájának regionális szintű erősödése lesz a jellemző.

Már eddig is komoly tudományos-kutató munka bontakozott ki, mely az ágazatközi együttműködés elméleti bázisának megteremtésére irányult. Az elmúlt esztendőök jelentős sikereket hoztak a könyvtári ellátás területi koncepciójának kidolgozásában, melyekben együttesen jelentkezik a különféle ágazatok könyvtárainak tevékenysége a centralizáció

és a koordináció elvei alapján. Sikerrel zárultak az állami és szakszervezeti közművelődési könyvtárak ágazatközi centralizációját célzó kísérletek.

A konferencián az elért eredmények ismertetése és számbavétele mellett kritikai észrevételek is elhangzottak a könyvtárügy irányító szerveinek és a módszertani központoknak címezve. Az előadók szóltak a könyvtári rendszerben még élő párhuzamosságokról, az aránytalanságokról a különféle régiók könyvtári szolgáltatásainak színvonalában, elégtelennek ítélték a könyvtári állományok koordinált kialakításának kidolgozottságát, a regionális tájékoztató-információs állományok szervezésének megoldottságát, gyengének ítélték az általános katalógusok rendszerének fejlesztését, hiányosnak vélték az ország lakosságának az egységes dokumentációs-tájékoztató-bibliográfiai ellátottságát, keveselltek az egységesítést a különféle hatóságok könyvtárainak statisztikai és elszámolási rendszerében.

Megállapították, hogy nem rendszerezték az aktuális tudományos kutatások problematikájának meghatározását, hogy gyengén fejeződik csak ki a kutatások többségénél a prognosztikus orientáció, hiányzik az ideológiai nevelő- és a tudományos tájékoztatási munka komplex megragadásának módszertana, nem tudományosan megalapozott az egyes régiók könyvtári rendszereinek együttműködése. Nem működik elég hatásosan és érzékelhetően a módszertani irányítás rendszere, nem dolgozták ki a helyi vagy ágazati ajánlások, utasítások és egyéb központi dokumentumok megvalósításának, végrehajtásának szervezeti-módszertani alapjait.

Tekintettel arra, hogy a konferencia jellegéből adódóan a legkülönbélebb területek (mind ágazati, mind helyi, mind könyvtártípusok szerinti) képviselői vettek részt és kaptak szót, roppant nehéz lenne szólni minden előadásról külön-külön. Csak néhányat megemlítve: *V. V. Szerov*, a Szovjetunió Kulturális Minisztériuma Könyvtárügyi Osztályának vezetője az állami irányítás szempontjából értékelte az eredményeket és szólt a további tennivalókról, a Lenin Könyvtár igazgatója, *N. Sz. Kartasov*, a nemzeti könyvtár szemszögéből értékelte a helyzetet. Az Országos Műszaki Könyvtár igazgatója, *I. M. Harina* előadásában a műszaki és az általános könyvtárak együttműködésének további lehetőségeit taglalta, mely az állománygyarapításnál, a nemzetközi könyvtárközi cserénél éppúgy szükséges, mint a tudományos kutatómunkában, s melynek eredményességétől függ lényegében a kisebb könyvtárak ágazat- és területközi együttműködésének megvalósulása. A centralizációs törekvések helyességét igazolta a Mezőgazdasági Könyvtár igazgatója, *Javkova*, előadásában, amikor a szakkönyvtár és a közművelődési könyvtárak közötti kapcsolat fejlődését a könyvtárközi csere adataival dokumentálta. Míg 1970-ben a könyvtárhoz 448 kérés érkezett a közművelődési könyvtáraktól, ez a szám 1978-ra már 3233-ra nőtt. Még egy előadás rövid kiemelése kívánkozik: *I. B. Sesztopalova*, a Műszaki Könyvtár osztályvezetője érdekes beszámolót tartott a külföldi könyvek központi katalógusának számítógépre alapozott össz-szövetségi rendszerének létrehozásáról. A munkát 1968-ban kezdték meg, s az első szakaszt (1969–1971) a tapasztalatgyűjtés, a hagyományos módszerek alkalmazása; a másodikat (1971–1975) a rendszer véglegesítése, a szervezeti formák kidolgozása, a rendszerben résztvevők kiképzése és a rendszer kipróbálása jellemezte. Így az 1976–81-es harmadik szakasz már a tapasztalatok és eredmények alapján kezdhet meg a rendszer tökéletesítését, továbbfejlesztését.

A résztvevők egyhangúlag megállapították az eredeti elképzelések helyességét, s a felmerült problémák elemzése után az elfogadott ajánlásokban megjelölték a további tennivalókat, meghatározták a könyvtárügy irányító szerveinek, módszertani központjainak és a könyvtáraknak a feladatait és munkájuk perspektíváit az ágazatközi könyvtári együttműködés fokozása, megerősítése érdekében.

SZINAINÉ LÁSZLÓ ZSUZA